

Huvudman

Fridhems friskolas ekonomiska förening
Org. nr. 769601–4781
fridhemstyrelsen@gmail.com

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Fridhems friskola med huvudman Fridhems friskolas ekonomiska förening i Örebro kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Fridhems friskolas ekonomiska förening att senast den **2 mars 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Fridhems friskolas ekonomiska förening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Fridhems friskola ska vidta följande åtgärder

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen i engelska, idrott och hälsa för årskurs 1–3, slöjd samt svenska och matematik i årskurs 1–3 bedrivs under ledning av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen. De personer som bedriver undervisningen ska vara anställda som lärare. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över vilka lärare som bedriver och således ansvarar för undervisningen i samtliga ämnen och årskurser. Om huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig ska huvudmannen för varje lärare ange skälen till detta. Huvudmannen ska även inkomma med anställningsavtal för de eventuella personer som bedriver undervisning men inte är legitimerade lärare. (1 kap. 3 § och 2 kap. 15 § skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185))

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

2. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de

bedriver. Det gäller exempelvis samhälls- och naturorienterande ämnen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter, vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i samt scheman för samtliga årskurser. Om någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga ska även lärarens erfarenhet och utbildning framgå. Huvudmannen ska även redogöra för skälen till att huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig för det fall en icke legitimerad och obehörig lärare bedriver undervisning. Huvudmannen ska redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet samt även inkomma med rekryteringsannonser som publicerats i externa kanaler. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Garanterad undervisningstid

3. Se till att eleverna i årskurs 1–3 ges undervisning i slöjd i minst den omfattning som anges i timplanen. Undervisningen ska minst omfatta den garanterade undervisningstiden, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur elevernas undervisningstid i slöjd har fördelats och schemalagts samt under vilken tidsperiod som detta är aktuellt utifrån huvudmannens beslutade timplan. Huvudmannen ska vid redovisningen även inkomma med en redogörelse för hur huvudmannen har följt upp och försäkrat sig om att bristen är åtgärdad. (3 kap. 12 § och 10 kap. 4–5 §§ skollagen, 9 kap. 3–4 §§ skolförordningen och bilaga 1 skolförordningen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser anställning av lärare och undervisningens innehåll.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:8636) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2025 inlett en tillsyn av Fridhems friskola i Örebro kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fridhems friskola följer gällande bestämmelser om undervisningen.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservation den 14 och 15 oktober 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat anställningsbevis och läsårsplaneringar. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer och inskickad förteckning över undervisande personal framgår att det är åtta personer som undervisar på skolan. Fyra av dessa är inte legitimerade lärare och av dokumentstudier av anställningsavtal framgår att de inte heller är anställda som lärare.

Av dokumentstudier, observationer och intervjuer framgår att undervisningen i ämnena engelska, idrott och hälsa i årskurserna 1–3 samt delar av ämnet slöjd bedrivs av personer som inte är anställda som lärare. Vidare framgår att även vissa lektioner i matematik och svenska i årskurserna 1–3 bedrivs av personer som inte är anställda som lärare. Av elevernas scheman framgår att en stor del av undervisningen i svenska och matematik i årskurs 2 under hösten 2025 har bedrivits av en person som inte är lärare. Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att detta varit en lösning från höstterminens start 2025 fram till höstlovet. Efter höstlovet planeras årskurs 2 och 3 att utgöra en undervisningsgrupp, och att en legitimerad lärare, som innan lovet till största delen bedrivit

undervisningen i årskurs 3, därmed kommer att bedriva en större del av undervisningen för båda årskurserna. Enligt rektorn och lärarna har de haft denna tillfälliga lösning på grund av att eleverna i årskurs 3 haft större behov av stöd.

Av både intervjuer och observationer framgår att ingen lärare är närvarande på de lektioner som bedrivs av personal som inte är anställda som lärare, annat än i undantagsfall. Av intervjuer framgår även att skolans tre lärare, med huvudansvar för vissa årskurser, planerar och följer upp undervisningen som de själva inte genomför i de årskurser de ansvarar för. Det gäller dock främst ämnena svenska och matematik, och inte i samma grad engelska, textilslöjd samt idrott och hälsa i årskurs 1–3.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisning definieras som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår även att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av undervisnings begreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara

närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s. 633)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisning som bedrivs i engelska, idrott och hälsa för årskurs 1–3, delar av ämnet slöjd samt delar av undervisningen i svenska och matematik i årskurs 1–3 inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening och därför inte lever upp till författningarnas krav. Visserligen planeras i viss mån undervisningen av lärare, men att undervisningen sedan bedrivs av annan person som inte är lärare är enligt Skolinspektionen inte förenligt med att undervisningen ska vara lärarledd.

Den lärare som faktiskt bedriver undervisningen är också ansvarig för undervisningen. Den som är lärare enligt skollagens definition och som har rätt att bedriva undervisning är den som är anställd som lärare i verksamheten.

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentstudier och intervjuer framgår att undervisningen på Fridhems friskola är organiserad utifrån ett så kallat klasslärarssystem. Skolans tre lärare har vardera huvudansvaret för förskoleklassen och årskurs 1, årskurs 2 och 3 respektive årskurs 4 och 5. De tre lärarna är legitimerade och behöriga i olika ämnen. Det innebär att de i sina respektive årskurser undervisar i ämnen som de saknar behörighet i, trots att de andra lärarna är behöriga att undervisa i dessa ämnen. Exempelvis undervisar en lärare i naturorienterande ämnen i årskurs 4 och 5, trots att hen inte är behörig och båda de övriga lärarna är behöriga i dessa ämnen. En annan lärare undervisar i samhällsorienterande ämnen i årskurs 2 och 3, trots att hen inte är behörig och läraren som undervisar i årskurs 4 och 5 är behörig i dessa ämnen. I vissa av de fall undervisning bedrivs i ämnena svenska och matematik av personal som inte är lärare finns möjlighet för en legitimerad och behörig lärare att undervisa, i stället för att undervisa i

ämnen som hen inte är behörig i. Enligt rektorn skulle sådana förändringar inte göra så stor skillnad i hur stor del av undervisningen som bedrivs av behöriga lärare och rektorn bedömer att eleverna är tryggare när tjänstefördelningen görs på det här sättet.

Av inskickad information samt av intervju med rektorn framgår att skolenheten inte har annonserat efter legitimerade och behöriga lärare sedan 2019. Detta trots att det på skolan inte finns någon legitimerad och behörig lärare i ämnena slöjd, engelska, musik samt idrott och hälsa. Enligt rektorn beror det på att hen bedömt att möjligheten att få tag på legitimerade och behöriga lärare är små.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att alla elever och barn har rätt till undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand skötas av lärare och förskollärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver (prop. 2009/10:165 s. 269 och 652).

I förarbetena betonas vidare att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn, som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera

verksamheten på ett sådant sätt att lärare och används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. (prop. 2009/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i att ge eleverna undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgår att undervisningen i engelska, delar av ämnet slöjd samt idrott och hälsa bedrivs av personer som saknar lärarlegitimation och behörighet. I ytterligare ämnen bedrivs undervisning av personer som är legitimerade men saknar behörighet, däribland delar av ämnet slöjd, musik. I vissa årskurser gäller det även naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, matematik och svenska.

Tillsynen visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter. De uppgifter som framkommit i utredningen gällande att hänsyn tagits till elevers trygghet utgör enligt Skolinspektionens bedömning inte ett sådant särskilt skäl som avses i 2 kap. 18 § skollagen.

Vidare framgår av tillsynen att huvudmannen inte gjort ansträngningar för att rekrytera behöriga och legitimerade lärare i ämnena slöjd, musik, engelska samt idrott och hälsa, trots att behörighet i dagsläget saknas på skolenheten och att undervisningen i vissa fall bedrivits av personer utan lärarlegitimation och behörighet under flera år.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickad information framgår att huvudmannen har beslutat att följa Örebro kommuns timplan, att läsåret omfattar 178 skoldagar och att skolenheten inte anordnar skolans val. Enligt intervju med rektorn och lärarna tar lärarna fram ett förslag på schema för den eller de klasser de ansvarar för, där de säkerställer att eleverna får rätt mängd undervisning i respektive ämne utifrån den beslutade timplanen. Lärarnas förslag presenteras sedan för rektorn som även kontrollräknar att tiden stämmer.

Av de scheman som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna i lågstadiet får för lite tid i ämnet slöjd. Enligt skolförordningen har eleverna rätt till minst 50 timmar slöjd i lågstadiet. För att uppfylla detta ska eleverna på Fridhems friskola enligt skolans beslutade timplan få 84 minuter slöjd per vecka i årskurs 3. Enligt schemat för eleverna i årskurs 3 för läsåret 25/26 får de endast 75 minuter slöjd per vecka. Enligt

Skolinspektionens beräkningar innebär det att eleverna totalt får 5,5 timmar för lite slöjd i lågstadiet.

Enligt rektorn gör de en avstämning mot slutet av läsåret för att se ifall händelser under läsåret bidragit till att elevernas undervisning i ämnen eller årkurser drabbats och att den förlorade tiden i så fall behöver tas igen. Som exempel nämns att rektorn som själv undervisar i trä- och metallslöjd kan behöva ställa in sådana lektioner på grund av sina andra uppdrag. I dessa fall ser de till att kompensera för den förlorade tiden vid ett annat tillfälle. Dock framgår av intervjuerna med både rektorn och lärarna att den avstämningen handlar om oförutsedda eller schemabrytande händelser under året, och att eleverna enligt sina scheman ska få den minsta garanterade undervisningstiden.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisningen i grundskolan ska omfatta bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål. (10 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden timplan. (10 kap. 5 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen).

Av skolförordningen framgår vidare att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden. (9 kap. 4 § skolförordningen)

I förarbeten till skollagen anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena har koppling till kursplanerna och de nationella proven. Avsikten med den stadiindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. (prop. 2016/17:143, s. 17 och 19)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens arbete med att säkerställa att eleverna vid skolenheten får den garanterade undervisningstid de har rätt till. Av Skolinspektionens utredning framgår att eleverna ges 5,5 timmar för lite slöjd i lågstadiet. Att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid gör att eleverna inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket i sin tur leder till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Fridhems friskolas ekonomiska förenings verksamhet vid Fridhems friskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare samt garanterad undervisningstid. Det finns därför skäl att förelägga Fridhems friskolas ekonomiska förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister**Anställning av lärare****Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer, inskickad dokumentation samt anställningsbevis för undervisande personal framgår att samtliga som är tillsvidareanställda som lärare på skolan är legitimerade lärare.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i grundskolan utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i ämnet modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisningens innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av förteckning av undervisande personal framgår att det finns flera ämnen där det inte finns någon lärare på skolan som är behörig. I engelska, textilslöjd samt idrott och hälsa bedrivs undervisningen dessutom av personal som inte heller är legitimerade lärare. I intervjuer med lärare och dokumentstudier på plats framgår dock att den undervisande personalen i ämnena engelska, slöjd och idrott och hälsa är väl insatta i syfte och centralt innehåll och kan redogöra för hur de arbetar för att alla delar av ämnet ska ingå. Exempelvis framgår att eleverna i ämnet idrott och hälsa får simundervisning och orientering i närliggande natur- och utemiljö. I trä- och metallslöjd får eleverna bland annat lära sig om olika material, redskap och hantverkstekniker medan de i engelska i lågstadiet får träna på enkla dialoger och sånger. Att vissa av dessa delar tagits upp i undervisningen bekräftas även i elevintervjun. Icke-legitimerad personal får stöd av legitimerade lärare i arbetet med planering av undervisningens innehåll.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för varje ämne ska en kursplan gälla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner. (10 kap. 8 § skollagen)

Av skollagen framgår att för grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen (2010:800). Läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § samma förordning framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier. (9 kap. 1 § skolförordningen)

I läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet finns kursplaner som för varje ämne anger bland annat syfte och centralt innehåll (Lgr22, 5. Kursplaner).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Fridhems friskola brutit mot bestämmelserna när det gäller undervisningens innehåll. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Maja Beckman

Föredragande
Signerat av: Maja Beckman

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Cecilia Johansson medverkat.